Det internationella läget

Sverige hade i freden med Ryssland 1809 lovat att stödja Napoleons kontinentalsystem, vilket innebar att all handel med England skulle upphöra, samt att engelska fartyg i svenska hamnar och brittiska produkter skulle tas i beslag. I en efterföljande fred med Frankrike 1810 förband sig Sverige att införa kontinentalsystemet i hela dess vidd.[73]

Ett problem för Sveriges regering var vem som skulle efterträda den barnlöse Karl XIII. Den danske prinsen Karl August valdes till tronföljare men avled plötsligt 1810. En fransk general och marskalk, Charles Jean Baptiste Bernadotte, furste av Ponte Corvo och guvernör över hansestäderna Bremen, Hamburg och Lübeck, kallades till hans efterträdare. Bernadotte kom till Sverige i oktober 1810. Han adopterades i november som son till Karl XIII och kronprins under namnet Karl Johan.

Napoleon var missnöjd med hur Sverige tillämpade kontinentalsystemets regler. Han krävde i ett ultimatum i november 1810 att Sverige inom fem dagar skulle förklara krig mot England, lägga beslag på engelska fartyg i svenska hamnar och beslagta alla brittiska produkter.

Den svenska regeringen godtog dessa krav, och Karl XIII förklarade krig mot England. Krigsförklaringen ledde inte till några konkreta stridsåtgärder, men handelsblockaden hjälpte Owen att etablera sig i Sverige. Det fanns vid den här tiden ingen formell procedur för att bli svensk medborgare, men Owen slutade nu att kalla sig engelsman och räknade sig i fortsättningen som svensk.

Verkstadens första år

De första åren för Samuel Owens gjuteri och verkstad var nog besvärliga. I sina självbiografiska anteckningar berättade Owen: "När jag första gången började gjuta på Kungsholmen hade jag icke en man, som någonsin sett smält järn. Då var det svårt att sätta i gång en mekanisk fabrik, men nu är det lätt sedan flera 100 skickliga arbetare blivit inlärda av mig."

Ett problem för både Samuel Owens och Bergsunds gjuteri var att de använde engelskt stenkol som energiråvara, vilket till stor del stoppades genom kontinentalsystemets regler, även om smuggling lär ha förekommit. En följd av handelsblockaden var dock att Samuel Owen fick en viktig order från Södertälje kanal- och slussverks bolag.

Bygget av kanalen vid Södertälje hade börjat redan 1806 men råkade sedan ut för flera stora problem. Marken bestod delvis av lös lera, och frågan var hur man skulle kunna hålla undan inträngande vatten framför allt vid slussbygget. Hösten 1810 kom kanalbolagets direktion fram till att man skulle anskaffa en ångmaskin för vattenpumpning.[74]

Det fanns då två alternativ. Man kunde fråga Samuel Owen om han kunde tillverka en ångmaskin vid sin nya verkstad. Man kunde också köpa en engelskbyggd

maskin från greve Ruuth vid Höganäs stenkolsgruva. Det skulle dock vara svårt att få hit den på grund av kriget, som stoppat mycket av sjöfarten genom Öresund.

Kanalbolaget träffade därför ett avtal med Samuel Owen om leverans av en ångmaskin om tio hästars kraft med tillhörande pumpverk. Owen lovade att anläggningen skulle vara klar i augusti 1811, men olika förseningar gjorde att den inte kunde tas i bruk förrän sommaren 1813. Efter krigsslutet inköptes även en engelskbyggd maskin från Höganäs.

Owen som person

Det finns inte många uppgifter om hur Owen var som person. Professor Jonas Bagge berättade dock i en biografi att Owen var liten och undersätsig, ljuslätt, med glatt ansikte och små bruna spelande ögon och i sitt umgänge mycket livlig.[75] I släkten har det också spritts en uppfattning att han var en stor kvinnotjusare.

Överdirektören Sven Almqvist vid Motala Verkstad berättade något i samma stil i jubileumsboken *Verkstäderna*, nämligen att Samuel Owen en dag såg framför sig på gatan en dam med ovanligt vacker figur. Hans nyfikenhet var väckt, varför han påskyndade sina steg och gick om henne för att se vem den sköna kunde vara, men utropade häpen: ”Åh, det är ju du!” Det var hans hustru Lisette. Han borde dock ha kunnat känna igen sin hustrus ryggtavla, vilken mången gång fått tjäna som staffli, då han på promenad fick idén till någon ny båtmodell.[76]

Lisette Owen. Teckning av Maria Röhl 1837.

Sven Almqvist hade också hört att Owen en gång nös så häftigt i ett portvalv, att man kunde befara ett mindre jordskalv. En ung dam gick just förbi och blev så skrämd att hon började springa. Owen, som ville lugna henne, sprang efter, men detta gjorde hennes förskräckelse ännu större, så att det blev en ganska munter språngmarsch för bägge två.

Det finns inte många uppgifter om hur Samuel